

Vec C-151/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

27. marec 2020

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. marec 2020

Žalobca a navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku:

Bundswettbewerbsbehörde

Žalované a odporkyne v konaní o opravnom prostriedku:

1. Nordzucker AG
2. Südzucker AG
3. Agrana Zucker GmbH

Predmet konania vo veci samej

Porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ okrem iného z dôvodu protisúťažných dohôd týkajúcich sa rakúskeho trhu s cukrom

Predmet návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Zásada *ne bis in idem* v rámci stíhania toho istého porušenia orgánmi rôznych členských štátov, význam chráneného právneho záujmu

Prejudiciálne otázky

1. Má sa tretie kritérium stanovené judikatúrou Súdneho dvora v oblasti práva hospodárskej súťaže na účely uplatnenia zásady *ne bis in idem*, teda kritérium, podľa ktorého musí byť dotknutý rovnaký chránený právny záujem, uplatniť aj v prípade, že orgány hospodárskej súťaže dvoch členských štátov majú na ten istý skutkový stav a vo vzťahu k tým istým osobám uplatniť popri vnútroštátnych právnych predpisoch aj tie isté predpisy práva Únie (v tomto prípade článok 101 ZFEÚ)?

V prípade kladnej odpovede na túto otázku:

2. Ide v takom prípade súbežného uplatnenia predpisov Únie a vnútroštátnych predpisov v oblasti hospodárskej súťaže o rovnaký chránený právny záujem?

3. Je okrem toho pre uplatnenie zásady *ne bis in idem* relevantné, či v rozhodnutí orgánu hospodárskej súťaže členského štátu o uložení pokuty, ktoré bolo prijaté ako prvé, boli zo skutkového hľadiska zohľadnené účinky porušenia pravidiel hospodárskej súťaže na ten ďalší členský štát, ktorého orgán hospodárskej súťaže rozhodol v konaní vo veci práva hospodárskej súťaže vedenom týmto orgánom až po prijatí uvedeného rozhodnutia?

4. Riadi sa aj konanie, v ktorom z dôvodu účasti jedného účastníka na vnútroštátnom programe zhovievavosti možno len konštatovať, že sa dopustil porušenia práva hospodárskej súťaže, zásadou *ne bis in idem*, alebo môže k takému samotnému konštatovaniu porušenia dôjsť nezávisle od výsledku predchádzajúceho konania o uložení pokuty (v inom členskom štáte)?

Uvádzané predpisy práva Únie

Článok 101 ZFEÚ, článok 50 Charty základných práv, článok 4 dodatkového protokolu č. 7 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv (dodatkový protokol č. 7 k EDLP), článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská

dohoda (DVSD), článok 2 nariadenia (ES) č. 1184/2006, článok 2 nariadenia č. 26/1962, článok 209 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, nariadenie (ES) č. 318/2006, odôvodnenia 18 a 37, ako aj článok 5, článok 13 ods. 1 a 2 a článok 23 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1/2003

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

§ 1, § 2 ods. 2 bod 5, § 28 ods. 1, § 29 bod 1 písm. a) a d) a § 36 ods. 1 Kartellgesetz 2005 (zákon o karteloch z roku 2005), ako aj § 9, § 87 ods. 2 a § 142 bod 1 písm. a) a d) Kartellgesetz 1988 (zákon o karteloch z roku 1988)

Uvádzaná judikatúra Súdneho dvora

Rozsudok z 18. júna 2013, Schenker & Co, C-681/11; rozsudok zo 14. februára 2012, Toshiba, C-17/10; rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl, C-238/99 P; rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland, C-204/00 P; rozsudok z 29. júna 2006, Showa Denko, C-289/04 P; rozsudok z 13. februára 1968, Walt Wilhelm, 14/68; rozsudok z 18. mája 2006, Archer-Midlands, C-397/03; rozsudok z 9. marca 2006, Esbroeck, C-436/04; rozsudok z 20. marca 2018, Luca Menci, C-524/15, a rozsudok z 28. septembra 2006, Von Straaten, C-150/05

Opis skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Skupiny spoločností prvých dvoch žalovaných (Nordzucker a Südzucker) patria medzi hlavných výrobcov cukru v Európe. Žalovaná v treťom rade (Agrana), ktorú ovláda Südzucker, prevádzkuje dva cukrovary v Rakúsku a prostredníctvom dcérskych spoločností vlastní ďalšie cukrovary vo východnej Európe. V Nemecku mali na trhu s cukrom už desaťročia dominantné postavenie závody troch veľkých výrobcov, vrátane prvých dvoch žalovaných. Z historických dôvodov a z dôvodu homogenosti výrobku a vysokých prepravných nákladov bol nemecký trh s cukrom rozdelený na kľúčové odbytiská veľkých nemeckých výrobcov („zásada domáceho trhu“). Toto rozdelenie sa netýkalo zahraničných trhov, a to ani trhov, na ktorých – ako napríklad v Rakúsku – pôsobili dcérske spoločnosti nemeckých výrobcov cukru. Žalovaná v treťom rade vystupuje na trhoch, na ktorých dodáva svoje výrobky, do veľkej miery nezávisle a je považovaná za hlavného rakúskeho výrobcu cukru.
- 2 V dôsledku úsilia zahraničných výrobcov cukru vstúpiť na nemecký trh sa najneskôr od roku 2004 konali viaceré stretnutia medzi obchodnými riaditeľmi žalovanej v prvom rade a žalovanej v druhom rade, ktorí boli vtedy zodpovední za cukor určený na spracovanie v Nemecku. Pri týchto stretnutiach bolo zdôraznené, že je dôležité, aby sa nedávno vzniknutému konkurenčnému tlaku zabránilo tak, že nemecké podniky si navzájom nebudú konkurovať prostredníctvom prieniku do tradičných kľúčových odbytísk ostatných výrobcov. O Rakúsku v týchto

rozhovoroch nebola reč. Žalovaná v treťom rade sa na týchto rozhovoroch ani nezúčastnila a jej zodpovedné osoby o nich nevedeli.

- 3 Pre rakúske odbytisko malo zásadný význam otvorenie východných hraníc EÚ. Na prelome rokov 2005 a 2006 žalovaná v treťom rade zistila, že niektorí priemyselní odberatelia, ktorých dovtedy zásobovala ako výhradný dodávateľ, odoberajú cukor zo Slovenska, a to zrejme od dcérskej spoločnosti žalovanej v prvom rade. Konateľ žalovanej v treťom rade počas telefonického rozhovoru o ďalších témach týkajúcich sa skupiny spoločností 22. februára 2006 informoval obchodného riaditeľa žalovanej v druhom rade aj o týchto dodávkach do Rakúska a spýtal sa ho, či pozná niekoho u žalovanej v prvom rade, s kým by o nich mohol hovoriť. Obchodný riaditeľ žalovanej v druhom rade následne zavolať obchodnému riaditeľovi žalovanej v prvom rade a sťažoval sa na dodávky do Rakúska. Obchodný riaditeľ žalovanej v prvom rade mu nič neprislúbil, ale bral vážne ohrozenie „konkurenčného mieru“ na nemeckom trhu a 23. februára 2006 e-mailom informoval o tomto rozhovore svojho kolegu a predsedu predstavenstva žalovanej v prvom rade. Tento predseda predstavenstva mu ústne prikázal, aby na to nereagoval. Obchodný riaditeľ žalovanej v prvom rade však obchodnému manažérovi slovenskej dcérskej spoločnosti oznámil, že si želá, aby nedošlo k rozšíreniu vývozov do Rakúska. Tento obchodný manažér považoval toto želanie osoby z centrálneho skupiny spoločností, ktorá bola pre neho dôležitá, za príkaz a bol ochotný vykonať ho. Žalovaná v treťom rade nemohla odhaliť tieto interné postupy v rámci žalovanej v prvom rade. Telefonický rozhovor z 22. júna 2006 zostal jediným rozhovorom medzi žalovanými, v ktorom bol spomenutý rakúsky trh.
- 4 Nemecký Bundeskartellamt (spolkový protimonopolný úrad) právoplatným rozhodnutím o uložení pokuty z 18. februára 2014 uložil žalovanej v druhom rade ako vedľajšej dotknutej osobe pokutu vo výške 195 500 000 eur z dôvodu, že viaceré osoby, ktoré konali ako zodpovedné osoby, v období najneskôr od konca roka 2001 do 26. marca 2009 na rôznych miestach Spolkovej republiky Nemecko úmyselne porušovali zákaz dohôd medzi podnikmi, ktoré si navzájom konkurujú, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu, resp. z dôvodu, že z nedbanlivosti neprijali potrebné opatrenia týkajúce sa dohľadu, aby zabránili tomuto porušovaniu zákazu kartelov, ktorému by zabránil alebo ktorý by podstatne sťažil náležitý dohľad. Vyplýva to zo skutočnosti, že predstavitelia žalovanej v prvom rade, žalovanej v druhom rade a tretieho nemeckého podniku, ktorí vystupovali ako zodpovedné osoby, pokiaľ ide tak o cukor určený na spracovanie, ako aj o cukor určený na maloobchodný predaj, uplatňovali dohodu o rešpektovaní jednotlivých kľúčových odbytísk súťažiteľov („zásada domáceho trhu“). V tejto súvislosti nemecký spolkový protimonopolný úrad konštatoval, že od roku 2004 do roku 2007, resp. do leta 2008 dochádzalo k pravidelným stretnutiam medzi zástupcami žalovanej v prvom rade a žalovanej v druhom rade. V tomto rozhodnutí o uložení pokuty, ktoré má len o niečo menej ako 22 strán, je výslovne uvedený obsah vyššie opísaného telefonického rozhovoru z 22. februára 2006 medzi obchodným riaditeľom

žalovanej v druhom rade a obchodným riaditeľom žalovanej v prvom rade, ktorý sa týkal Rakúska.

- 5 V **konaní** v prejednávanej veci Bundeswettbewerbsbehörde (spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže, Rakúsko) navrhuje, aby súd určil, že žalovaná v prvom rade porušila článok 101 ZFEÚ a príslušné ustanovenia vnútroštátneho zákona o karteloch, a uložil žalovanej v druhom rade pokutu vo výške 12 460 000 eur za obdobie od 1. januára 2005 do 21. septembra 2006, resp. aby jej spoločne a nerozdielne so žalovanou v treťom rade uložil ďalšiu pokutu vo výške 15 390 000 eur za obdobie od 22. septembra 2006 do 31. októbra 2008.
- 6 **Prvostupňový súd** uvedené návrhy zamietol. Uviedol, že – pokiaľ ide o určovací návrh týkajúci sa žalovanej v prvom rade – treba mať na zreteli, že spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže nemá oprávnený záujem na podaní určovacieho návrhu týkajúceho sa podniku, ktorému vzhľadom na uplatnenie pravidiel zhovievavosti nenavrhol uložiť pokutu. Existenciu výnimky z pôsobnosti týkajúcej sa poľnohospodárstva podľa nariadenia (EÚ) č. 1308/2013 treba odmietnuť. Pokiaľ ide o obdobie do februára 2006, nič nenasvedčuje tomu, že Rakúsko bolo zahrnuté do základného uzrozumenia o rešpektovaní tradičných nemeckých odbytíšť, a to ani „implicitne“. Na základe žiadosti v rámci telefonického rozhovoru z 22. februára 2006, ktorej predmetom v podstate bolo aspoň utlmenie dodávok zo strany slovenskej dcérskej spoločnosti žalovanej v prvom rade do Rakúska v roku 2006, ako aj následného splnenia tejto žiadosti však medzi žalovanou v prvom rade a žalovanou v druhom rade vznikla protisúťažná dohoda podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ktorej citeľný charakter treba predpokladať. Na túto dohodu sa nemôže uplatniť nijaká výnimka týkajúca sa bagateľných kartelov. Zásada *ne bis in idem* je však zakotvená aj v konaní o uložení pokuty podľa práva hospodárskej súťaže. Ak sa na určitý aspekt postupov, a teda aj na mieru ich protiprávnosti vzťahuje sankcia, ktorú už uložil iný vnútroštátny orgán hospodárskej súťaže, uloženie ďalšej sankcie je v rozpore so zásadou *ne bis in idem*. V prípade dohody z 22. februára 2006 v prejednávanej veci je to tak.
- 7 Proti tomuto rozhodnutiu smeruje opravný prostriedok, ktorý podal spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý navrhuje, aby súd na základe dohody medzi žalovanou v prvom rade a žalovanou v druhom rade uzavretej počas telefonického rozhovoru z 22. februára 2006 určil, že žalovaná v prvom rade porušila článok 101 [ZFEÚ] a príslušné ustanovenia vnútroštátneho zákona o karteloch, a uložil žalovanej v druhom rade za tie isté porušenia pokutu v primeranej výške.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 8 Podľa názoru **spolkového orgánu na ochranu hospodárskej súťaže** po vyššie opísanom telefonickom rozhovore z 22. februára 2006 došlo k sérii stretnutí týkajúcich sa rakúskeho trhu, ktoré boli v súlade s chápaním územného monopolu

prisľúbeného žalovanej v treťom rade. Individuálne kontakty medzi účastníkmi kartelu treba posúdiť ako celok a v širšom kontexte. Aktívnu účasť žalovanej v treťom rade možno konštatovať od prvého osobného stretnutia z 22. septembra 2006. Od tohto okamihu do 31. októbra 2008 je preto aj žalovaná v treťom rade zodpovedná spoločne a nerozdielne so žalovanou v druhom rade. Na predmetné postupy sa vzťahuje článok 101 ZFEÚ. Nemožno sa odvolávať na výnimky stanovené v článku 2 nariadenia č. 1184/2006, resp. v článku 2 nariadenia č. 26/1962. Otázka týkajúca sa zásady *ne bis in idem* je irelevantná, lebo nemecký spolkový protimonopolný úrad sa zaoberal len dohodami, ktoré mali účinky na nemecký trh. Právo Spoločenstva pripúšťa, aby v prípade porušenia týkajúceho sa viacerých členských štátov vnútroštátne orgány súbežne uložili sankcie, pokiaľ pokuty zostanú obmedzené na účinky na príslušných územiach (decentralizované uplatňovanie predpisov hospodárskej súťaže podľa nariadenia č. 1/2003). Tak to bolo v prípade rozhodnutia nemeckého spolkového protimonopolného úradu. Naopak v prejednávanej veci sú predmetom stíhania len účinky na rakúsky trh. Prvostupňový súd nezohľadnil rozsudok Súdneho dvora vo veci Schenker & Co, C-681/11. Nebolo vykonané posúdenie, za ktoré oblasti a vzhľadom na akú hodnotu predaja bola uložená pokuta, vyžadované Súdny dvorom.

- 9 **Žalovaná v prvom rade** navrhla zamietnuť z formálnych alebo materiálnych dôvodov určovací návrh, ktorý smeruje voči nej, pre nedostatok oprávneného záujmu. Uvádza, že Rakúsko síce z pohľadu žalovanej v prvom rade v dôsledku nízkych objemov odbytu vždy bolo implicitne zahrnuté do „základného uzrozenia“, ale vždy len ako „vedľajší územným trh“. Prostredníctvom sporných kontaktov týkajúcich sa Rakúska sa preto žalovaná v prvom rade usilovala predovšetkým zabrániť odvetným opatreniam a „cenovým vojnám“ na „hlavnom územnom trhu“, ktorým bolo Nemecko, vyplývajúcim z postupov na rakúskom trhu.
- 10 **Žalovaná v druhom rade** navrhla zamietnuť návrh na uloženie pokuty ako nedôvodný. Podľa jej názoru bolo faktické rozdelenie kľúčových odbyťísk spôsobené príslušnou polohou cukrovarov, resp. vysokými prepravnými nákladmi. Vzhľadom na túto situáciu „základné uzrozenie“ vyplýva zo samotných hospodárskych dôvodov, pričom na tento účel nebolo potrebné zaistenie prostredníctvom dohôd. Okrem toho dané výslovné „uzrozenie“ sa „implicitne“ netýkalo aj Rakúska. Pokiaľ ide o Rakúsko, neexistovali záväzné dohody. Žalovaná v treťom rade vždy podnikala s cukrom v rámci skupiny spoločností žalovanej v druhom rade nezávisle. Žalovanej v druhom rade bola rozhodnutím nemeckého spolkového protimonopolného úradu o uložení pokuty z 18. februára 2014 právoplatne uložená pokuta. Predmetom tohto rozhodnutia o uložení pokuty bol okrem iného aj telefonický rozhovor z 22. februára 2006. Podľa zásady *ne bis in idem*, ktorá je uznaná aj v práve hospodárskej súťaže, je preto neprípustné uložiť žalovanej v druhom rade ďalšiu pokutu za tie isté skutky.
- 11 **Žalovaná v treťom rade** tiež navrhla zamietnuť návrh na uloženie pokuty. Tvrdí, že systém kľúčových odbyťísk vznikol z dôvodov logiky podnikového hospodárstva. Žalovaná v treťom rade sa nezúčastňovala na kontaktoch medzi

žalovanou v prvom rade a žalovanou v druhom rade, ku ktorým došlo podľa tvrdení spolkového orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Je pravda, že konateľ žalovanej v treťom rade požiadal o sprostredkovanie kontaktu so žalovanou v prvom rade, avšak nepožiadala o intervenciu u žalovanej v prvom rade a ani nebol o nej informovaný. Napokon dohody, na ktoré poukazuje spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže, sú na základe výnimky z pôsobnosti týkajúcej sa poľnohospodárstva stanovenej v článku 209 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1308/2013 vyňaté z pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

Opis odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

O žalovanej v druhom rade:

- 12 Žalovanej v druhom rade bola v Nemecku uložená pokuta, ktorej skutkové okolnosti zahŕňali aj porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, ktoré je v prejednávanej veci ešte relevantné, teda telefonický rozhovor z 22. júna 2006.

Všeobecné úvahy o zásade *ne bis in idem*

- 13 V rámci práva hospodárskej súťaže – najmä v rámci súbežného stíhania alebo sankcionovania zo strany Komisie a vnútroštátnych orgánov hospodárskej súťaže – Súdny dvor v ustálenej judikatúre zastával právny názor, že zásadu *ne bis in idem* možno uplatniť len vtedy, ak sú splnené tri kumulatívne kritériá („trojica kritérií“) týkajúce sa zložky *idem*, a to totožnosť skutku, totožnosť porušovateľov a totožnosť chráneného právneho záujmu. V tomto zmysle sa táto zásada musí dodržať aj v konaniach o uložení pokuty týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže (rozsudky Súdneho dvora Toshiba, C-17/10, bod 94; Limburgse Vinyl, C-238/99 P, bod 59; Aalborg Portland, C-204/00 P, body 338 až 340, a Showa Denko, C-289/04 P, bod 50) a bráni tomu, aby bol podnik znova uznaný za zodpovedný alebo znovu stíhaný za protisúťažné správanie, za ktoré už bol sankcionovaný alebo v súvislosti s ktorým bolo rozhodnuté, že zaň nie je zodpovedný, a to skorším rozhodnutím, proti ktorému už nie je prípustný opravný prostriedok (rozsudok Limburgse Vinyl, C-238/99 P, bod 59).
- 14 V rozhodnutiach Aalborg Portland, C-204/00, bod 338, a Toshiba, C-17/10, bod 94, Súdny dvor odkázal na tieto kritériá a spresnil, že podnik sa nemôže odvolávať na zásadu *ne bis in idem*, ak Komisia uložila podniku sankciu za správanie, ktoré sa odlišuje od správania pripisovaného tomu istému podniku a ktoré bolo predmetom predchádzajúceho rozhodnutia vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, a to aj vtedy, keď sa obe rozhodnutia týkajú zmlúv a dohôd, ktoré sú navzájom neoddeliteľne spojené.
- 15 Odôvodnenie, z ktorého vychádza táto línia judikatúry, možno vyvodiť z rozsudku z 13. februára 1968, Walt Wilhelm, 14/68, a teda bolo sformulované v prvých desaťročiach európskej integrácie. Odvtedy vnútroštátne právo a právo Únie čoraz viac konvergovali a možno pozorovať určité napätie najmä medzi tretím kritériom

z „trojice kritérií“, ktorým je totožnosť právneho záujmu, uplatňovaným v oblasti práva hospodárskej súťaže, a novšími právnymi aktmi, najmä článkom 50 Charty základných práv, dodatkovým protokolom č. 7 k EDĽP alebo Dohovorom, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda (DVSD).

- 16 V tejto súvislosti sa totiž v práve Únie totožnosť porušenia určuje len na základe dvoch kritérií, ktorými sú totožnosť skutku a totožnosť porušovateľa. Právna kvalifikácia alebo chránený záujem naopak nie sú rozhodujúce na účely uplatnenia zásady *ne bis in idem*. Tento prístup, ktorý dôkladne reflektuje nedávnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), bol uplatnený Súdny dvorom v prípadoch týkajúcich sa policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach (rozsudky Esbroeck, C-436/04, bod 36; Luca Menci, C-524/15, bod 35, a Von Straaten, C-150/05, bod 53; pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát [Wahl] vo veci C-617/17, Powszechny Zakład, bod 25 a tam citovanú judikatúru).
- 17 Vo veci Esbroeck, C-436/04, bod 27 a nasl., sa Súdny dvor v konaní týkajúcom sa článku 54 DVSD podrobne zaoberal námietkou, že ak sa zhodujú činy, predpokladá sa, že sa zhoduje ich právna kvalifikácia, ako aj chránené právne záujmy. V uvedenej veci uviedol, že toto ustanovenie používa pojmy „ten istý čin“, teda týka sa iba predmetného činu a nie jeho právnej kvalifikácie. V tomto smere sa uvedený článok odlišuje od pojmov nachádzajúcich sa v iných medzinárodných dokumentoch, ktoré stanovujú zásadu *ne bis in idem*. Napríklad v článku 4 dodatkového protokolu č. 7 k EDĽP sa používa pojem „trestný čin“, čo poukazuje na relevantnosť kritéria právnej kvalifikácie činu ako podmienky uplatnenia zásady *ne bis in idem*. ESLP však v neskoršom rozhodnutí z 10. februára 2009, Zolotuchin v. Rusko, sťažnosť č. 14939/03, poukázal na toto pojmové rozlíšenie. Aj v prípade článku 4 dodatkového protokolu č. 7 k EDĽP je rozhodujúce len to, či skutkové okolnosti, ktoré sú predmetom sťažovania, v podstate boli rovnaké, pričom ich právna kvalifikácia naopak nie je rozhodujúca.

O územných aspektoch zásady *ne bis in idem*

- 18 Vo všeobecnosti neexistuje zásada medzinárodného práva verejného, ktorá by zakazovala verejným orgánom rôznych štátov, vrátane súdov, aby stíhali a odsúdili fyzickú alebo právnickú osobu za rovnaký skutok, ako je ten, za ktorý už táto osoba bola odsúdená v inom štáte (rozsudok Súdneho dvora Showa Denko, C-289/04 P, bod 58). V tejto veci Súdny dvor odmietol tvrdenie, že zásady *ne bis in idem* sa možno dovolávať v situácii, keď Komisia uplatňuje svoje právomoci podľa práva Únie po tom, čo boli podnikom uložené sankcie za účasť na medzinárodnom karteli orgánmi tretieho štátu, na základe porušenia pravidiel hospodárskej súťaže uplatniteľných v tomto štáte, ak tieto orgány konali v rámci svojej vlastnej právomoci (pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát [Wahl] vo veci C-617/17, Powszechny Zakład, bod 35).
- 19 Súdny dvor v tejto línii judikatúry týkajúcej sa súbežného stížania alebo trestania Komisiou a orgánmi hospodárskej súťaže tretích štátov zdôraznil medzinárodný

charakter napadnutého správania, rozdiely medzi príslušnými právnymi poriadkami, vrátane zámerov a cieľov príslušných hmotnoprávných pravidiel hospodárskej súťaže, ako aj osobitný právny záujem chránený právom hospodárskej súťaže Únie. Taktiež výslovne poukázal na to, že táto situácia, v ktorej Komisia a orgány tretích štátov konajú v rámci svojej vlastnej právomoci, by sa mala posudzovať oddelene od situácie, v ktorej sa protisúťažné správanie obmedzuje výlučne na územný rozsah pôsobnosti právneho poriadku Únie (a jej členských štátov) (rozsudok Showa Denko, C-289/04, body 51 a 53; pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát [Wahl] vo veci C-617/17, Powszechny Zakład, bod 36).

- 20 Rozhodnutie Súdneho dvora Archer-Midlands, C-397/03 P, sa tiež týkalo jednak postupu orgánov Spoločenstva a jednak postupu orgánov tretieho štátu. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že ak sa sankcie uložené v treťom štáte vzťahujú len na uplatnenie alebo účinky kartelu na trhu tohto štátu a sankcie Spoločenstva len na uplatnenie alebo účinky kartelu na trhu Spoločenstva, nejde o totožnosť skutkov.
- 21 V rozsudku Súdneho dvora Toshiba, C-17/10, išlo o otázku, či môžu uložiť sankcie na jednej strane vnútroštátne (české) orgány hospodárskej súťaže podľa vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže a na druhej strane orgány Únie podľa práva EÚ. V tejto súvislosti bolo dôležité, že české orgány chceli sankcionovať iba účinky kartelu na území Českej republiky pred pristúpením Českej republiky k EÚ, zatiaľ čo skoršie rozhodnutie orgánov Spoločenstva sa netýkalo protisúťažných účinkov kartelu na území Českej republiky pred pristúpením Českej republiky k EÚ (pozri body 99 až 103). Súdny dvor v tejto súvislosti vychádzal zo skutočného postupu Komisie, ako sú konkrétne zohľadnené účinky na členské štáty, resp. štáty EHP, a metóda výpočtu pokuty (bod 101) a necitoval úvahy, ktoré uviedla generálna advokátka [Kokott] vo svojich návrhoch (bod 131), podľa ktorých zásada *ne bis in idem* vopred zakazuje [z uvedeného bodu týchto návrhov vyplýva, že namiesto „zakazuje“ má byť uvedené „nezakazuje“ – poznámka prekladateľa], aby v rámci EHP viacero orgánov pre hospodársku súťaž alebo súdov sankcionovalo zamýšľané alebo spôsobené obmedzenia hospodárskej súťaže jednej a tej istej kartelovej dohody na rôznych územiach.
- 22 Z doterajšej judikatúry Súdneho dvora nevyplýva, či sa tieto zásady musia uplatniť aj v prípade, keď dva členské štáty Európskej únie majú v rámci konaní vo veciach práva hospodárskej súťaže vedených pre tie isté skutky voči tej istej osobe z dôvodu správania, ku ktorému došlo počas ich členstva v EÚ, uplatniť nielen svoje vnútroštátne právo, ale aj právo EÚ v oblasti hospodárskej súťaže.

O modernizačnom balíku Európskej komisie:

- 23 Tieto otázky neobjasňuje ani modernizačný balík Európskej komisie prijatý v súvisiacej oblasti právomoci orgánov hospodárskej súťaže. V odôvodnení 18 nariadenia č. 1/2003 sa uvádza, že cieľom je, aby sa každým prípadom zaoberal len jediný orgán. Podľa rozsudku Súdneho dvora Toshiba, C-17/10, bod 89

a nasl., však toto odôvodnenie nemožno vykladať v tom zmysle, že v dôsledku neho stráca vnútroštátny orgán právomoc uplatňovať vnútroštátne právo, keď Komisia sama prijme rozhodnutie. V tomto zmysle článok 13 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje, že v prípade, ak orgány hospodárskej súťaže dvoch alebo viacerých členských štátov konajú proti tej istej dohode alebo proti tomu istému postupu, skutočnosť, že jeden orgán sa zaoberá prípadom, je síce dostatočným dôvodom pre ostatné orgány, aby pozastavili konanie alebo sťažnosť zamietli, ale táto skutočnosť nespôsobuje, že ostatné orgány stratia svoju právomoc. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia môže orgán hospodárskej súťaže členského štátu alebo Komisia zamietnuť sťažnosť proti dohode, rozhodnutiu alebo postupu, ak sa touto sťažnosťou už zaoberal iný orgán hospodárskej súťaže.

- 24 V bode 12 oznámenia Komisie o spolupráci v rámci siete orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré bolo vydané v tejto súvislosti, sa uvádza, že súbežné konanie viacerých vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže môže byť vhodné, ak dohoda alebo postup majú výrazný vplyv na hospodársku súťaž najmä na ich príslušných územiach, a konanie len jedného vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže by nebolo dostatočné na ukončenie celého porušovania, respektíve na postih primeranými sankciami. Vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže potom konajú „každý na svojom príslušnom území“.
- 25 Keďže však tieto predpisy sekundárneho práva majú v prvom rade za cieľ vytvoriť – bez stanovenia striktných pravidiel – čo najúčinnější a najpružnejší systém právomoci v sieti orgánov hospodárskej súťaže, v konečnom dôsledku neumožňujú odpovedať na otázku týkajúcu sa uplatnenia zásady *ne bis in idem*. V súvislosti so situáciou, o ktorú ide v prejednávacom prípade, keď dva vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže konajú voči tým istým osobám z dôvodu toho istého správania, Súdny dvor neodpovedal na otázku týkajúcu sa uplatnenia zásady *ne bis in idem*, z čoho vyplýva prvá a druhá otázka.

Je skutkové zohľadnenie relevantné?

- 26 Tak z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa tretích štátov (najmä rozsudok Súdneho dvora Toshiba, C-17/10), ako aj z posledného uvedeného oznámenia Európskej komisie však možno vyvodiť, že je rozhodujúce, či v prvom rozhodnutí o uložení sankcie boli zo skutkového hľadiska zohľadnené účinky protisúťažného správania v inom štáte. Na to poukazuje aj navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku v prejednávacom prípade, ktorý sa domnieva, že rozhodnutím nemeckého spolkového protimonopolného úradu nebola uložená pokuta za účinky kartelu na Rakúsko.
- 27 Prvostupňový súd má naopak odlišný názor na túto otázku a odkazuje na konštatovania uvedené v rozhodnutí nemeckého spolkového protimonopolného úradu o uložení pokuty týkajúcej sa telefonického rozhovoru medzi žalovanou v prvom rade a žalovanou v druhom rade z 22. júna 2006, ktorým treba vzhľadom na krátkosť rozhodnutia (22 strán v porovnaní s „oznámením o výhradách“, ktoré má približne 400 strán) pripísať osobitný význam, a zdôrazňuje ich relevantnosť

pre rakúsky trh. Na rozdiel od stanoviska podpredsedu spolkového protimonopolného úradu z 28. júna 2019, vydaného po rozhodnutí Kartellgericht (protimonopolný súd, Rakúsko), podľa ktorého nemecký spolkový protimonopolný úrad svojimi rozhodnutiami podľa svojej rozhodovacej praxe v zásade sankcionuje len účinky protisúťažného správania na Nemecko, zo samotného rozhodnutia príslušného rozhodovacieho oddelenia spolkového protimonopolného úradu nemožno vyvodiť nijaké podrobnosti týkajúce sa výpočtu pokuty, najmä zohľadnené hodnoty predaja a ich pôvod.

- 28 Je teda naďalej sporné, či je na účely uplatnenia zásady *ne bis in idem* relevantné, či došlo k skutkovému zohľadneniu účinkov porušenia práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže v inom členskom štáte, čo je predmetom tretej otázky.

O žalovanej v prvom rade: zásada *ne bis in idem* v prípade samotného konštatovania?

- 29 Rakúsky spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže uplatnil na žalovanú v prvom rade program zhovievavosti. Súdny dvor vo svojom rozhodnutí Schenker, C-681/11, tiež rozhodol, že článok 101 ZFEÚ, ako aj článok 5 a článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak sa preukáže existencia porušenia, vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže sa môžu výnimočne obmedziť na konštatovanie tohto porušenia bez toho, aby uložili pokutu, ak sa dotknutý podnik zúčastnil na vnútroštátnom programe zhovievavosti. Preto spolkový orgán na ochranu hospodárskej súťaže v súvislosti so žalovanou v prvom rade navrhol určiť, že došlo k protisúťažnému správaniu podľa článku 101 ZFEÚ.
- 30 Podľa judikatúry Súdneho dvora sa však zásada *ne bis in idem* musí dodržať len v konaniach o uložení pokuty týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže (rozsudky Súdneho dvora Toshiba, C-17/10, bod 94; Limburgse Vinyl, C-238/99 P, bod 59; Aalborg Portland C-204/00 P, body 338 až 340; Showa Denko, C-289/04 P, bod 50; v súvislosti s článkom 54 DVSD tiež rozsudok vo veci C-398/12, bod 41). Napokon zásada *ne bis in idem* podľa rozhodnutí Limburgse Vinyl, C-238/99 P, bod 59, a Toshiba, C-17/10, bod 94, bráni nielen tomu, aby bol podnik znova uznaný za zodpovedný za protisúťažné správanie, za ktoré už bol sankcionovaný, alebo v súvislosti s ktorým bolo rozhodnuté, že zaň nie je zodpovedný, a to skorším rozhodnutím, proti ktorému už nie je prípustný opravný prostriedok, ale tiež bráni už stíhaniu tohto podniku.
- 31 Preto vzniká otázka, či v prípade samotného určovacieho konania, v ktorom z dôvodu účasti porušovateľa na vnútroštátnom programe zhovievavosti možno len konštatovať, že porušil predpisy Únie, resp. vnútroštátne predpisy v oblasti hospodárskej súťaže, ešte možno hovoriť o konaní o uložení pokuty, v ktorom sa musí uplatniť zásada *ne bis in idem*, a či v takom samotnom určovacom konaní spočíva neprípustnosť druhého stíhania. V tejto súvislosti bolo potrebné položiť štvrtú otázku.